

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2019 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi- Widzewa w Łodzi w sprawie z powództwa A. O. przeciwko Towarzystwu (...) S.A. we W. zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) S.A. we W. na rzecz powódki A. O. kwotę 6.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2.050 zł tytułem zwrotu kosztów procesu

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł pozwany, zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

Naruszenie prawa materialnego:

1) art. 65 § 2 k.c. poprzez dokonanie błędnej wykładni oświadczeń woli stron umowy i uznanie, że postanowienia umowy łączącej strony obejmowały wypłatę odszkodowania w sytuacji opłacenia przez powoda biletów lotniczych innymi środkami niż kartą płatniczą, podczas gdy zamiarem stron i celem umowy było objęcie ochroną tylko tych płatności, które zostały dokonane przy użyciu karty kredytowej, do której ubezpieczony dokupił ubezpieczenie;

2) art. 363 k.c. w zw. z art. 824' § 1 k.c. w zw. z art. 7 i art. 12 ust. 1 zd. 2 Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów poprzez ich niezastosowanie, podczas gdy wysokość otrzymanego przez powoda odszkodowania od linii lotniczych ogranicza wysokość odszkodowania należnego w związku z ubezpieczeniem powoda, w przeciwnym razie powód otrzymałby odszkodowanie przewyższające wysokość poniesionej szkody;

3) art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c. poprzez ich niezastosowanie, podczas gdy otrzymanie przez powoda świadczenia od pozwanego w sytuacji otrzymania świadczenia od linii lotniczych, a tym samym otrzymanie przez powoda wartości przewyższającej wysokość poniesionej szkody prowadzi do bezpodstawnego wzbogacenia powoda co do kwoty 2 579,04 zł (odpowiadającej równowartości 600 EUR, które powód już otrzymał);

II. Naruszenie przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy tj.:

art. 217 k.p.c. (przepis obowiązujący podczas trwania postępowania przed sądem I instancji) oraz art. 205¹² § 2 k.p.c. (przepis obowiązujący w dniu składania apelacji) w zw. z art. 227 k.p.c. polegający na niezastosowaniu reguł wynikających z tych przepisów i uznanie, że pozwany nie mógł w sprawie powoływać się na oświadczenie linii lotniczych o przyznaniu odszkodowania i uznaniu go za irrelevantne, podczas gdy przepisy kodeksu postępowania cywilnego przewidują, że twierdzenia i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej aż do zamknięcia rozprawy, a podniesione przez pozwaną zarzuty miały istotne znaczenie dla oceny zasadności roszczenia powódki i zostały podniesione już w pierwszym piśmie procesowym

W konsekwencji podniesionych zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie oddalenie powództwa co do kwoty 2579,04 zł (odpowiadającej równowartości 600 EUR, które powódka otrzymała) i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew powódka wniosła o utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku sądu I instancji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była o tyle zasadna, że skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku.

Tytułem wstępu stwierdzić należy, że Sąd odwoławczy w całości podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji, przyjmując je za własne i czyniąc integralną częścią poniższych rozważań. W konsekwencji, Sąd II instancji nie widzi konieczności ich ponownego, szczegółowego przytaczania.

Zarzut naruszenia art. 65 § 2 k.c. jest zasadny.

Wykładnia umów, do której znajdują zastosowanie dyrektywy interpretacyjne zawarte w art. 65 k.c., dokonywana jest kolejno na trzech płaszczyznach: ustalenia literalnego brzmienia umowy, ustalenia treści oświadczeń woli przy zastosowaniu reguł określonych w art. 65 § 1 k.c. oraz ustalenia sensu złożonych oświadczeń woli poprzez odwołanie się do zgodnego zamiaru stron i celu umowy. Na tle art. 65 k.c. przyjmuje się kombinowaną metodę wykładni, która w przypadku oświadczeń woli składanych innej osobie, przyznaje pierwszeństwo temu znaczeniu oświadczenia, jakie rzeczywiście nadawały mu obie strony w chwili jego złożenia. Ten sens oświadczenia woli uznaje się za wiążący. Priorytet stosowania wykładni subiektywnej wynika z art. 65 § 2 k.c. Jeżeli okaże się, że strony nie przyjmowały tego samego znaczenia oświadczenia woli, konieczne jest przejście do wykładni obiektywnej, tj. ustalenia właściwego sensu oświadczenia woli na podstawie przypisania normatywnego, czyli tak jak adresat oświadczenia woli rozumiał to oświadczenie lub powinien je rozumieć. Decydujący jest tu więc punkt widzenia odbiorcy oświadczenia, dokonującego z należytą starannością zabiegów interpretacyjnych, zmierzających do odtworzenia treści myślowych podmiotu składającego oświadczenie. W przypadku oświadczenia ujętego w formie pisemnej, sens oświadczeń woli ustala się na podstawie wykładni tekstu dokumentu. Podstawową rolę grają tu językowe normy znaczeniowe, ale także kontekst i związki znaczeniowe poszczególnych postanowień w świetle całości postanowień umownych (kontekst umowny). Tekst nie stanowi jednak wyłącznej podstawy wykładni ujętych w nim oświadczeń, lecz konieczne jest również zrekonstruowanie, na podstawie przedstawionych przez strony dowodów, zgodnego zamiaru i celu stron, a zatem ustalenie tego, do czego strony dążyły dokonując określonej czynności prawnej; znaczenie mają tu okoliczności faktyczne, w których umowę uzgadniano i zawarto, a także zachowanie stron umowy przed i po jej sfinalizowaniu, w tym zachowania polegające na jej wykonywaniu, zwłaszcza w sytuacji, w której nie doszło jeszcze do sporu. Dla oceny sposobu rozumienia oświadczenia woli miarodajna jest chwila jego złożenia, a późniejsze zachowania składającego oświadczenie oraz adresata mogą być jedynie potwierdzeniem przydawania oświadczeniu określonej treści (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 czerwca 2020 r., I ACa 367/19, LEX nr 3045038). Natomiast samo to, iż jedna ze stron przeczy, by nadawała oświadczeniu woli takie samo znaczenie jak druga strona, nie przesądza o nieistnieniu w chwili składania oświadczenia woli takiego wspólnego znaczenia i nie wyłącza prowadzenia dowodów dla jego ustalenia. Może się bowiem zdarzyć, że nowa interpretacja oświadczenia woli została przez stronę przedstawiona dopiero po jego złożeniu, czy wręcz w toku procesu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29 maja 2020 r., I AGa 20/20, Legalis nr 2449958).

W szczególny sposób należy oceniać umowy zawarte w formie pisemnej. W przypadku oświadczenia ujętego w formie pisemnej sens oświadczeń woli ustala się na podstawie wykładni tekstu dokumentu. Podstawową rolę mają tu językowe normy znaczeniowe, ale także kontekst i związki znaczeniowe poszczególnych postanowień. Tekst nie stanowi jednak wyłącznej podstawy wykładni ujętych w nim oświadczeń, lecz konieczne jest również zbadanie zamiaru i celu stron, który nie musi być celem uzgodnionym, lecz wystarcza cel zamierzony przez jedną i wiadomy drugiej, a także kontekstu faktycznego w jakim umowę uzgadniano i zawierano oraz okoliczności towarzyszących złożeniu oświadczenia woli (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 19 czerwca 2019 r., I AGa 445/18).

W przedmiotowej sprawie powódka zawarła z (...) Bankiem SA umowę o przyznanie limitu kredytowego i umowę o wydanie i korzystanie z karty kredytowej (...) G.. Będąc posiadaczem karty kredytowej (...) Banku SA, powódka przystąpiła do ubezpieczenia C. S. and (...). Ubezpieczenie obejmowało: ubezpieczenie Bezpieczna Podróż (od Następstw Nieszczęśliwych Wypadków) - § 3-4 warunków grupowego ubezpieczenia (dalej WU), ubezpieczenie Opóźnienie Bagażu, Opóźnienie Odlotu - § 5-7 WU, ubezpieczenie Bezpieczne Zakupy - § 8- 10 WU, ubezpieczenie Tańsze Zakupy (Gwarancja Niższej Ceny) - § 11- 13 WU i ubezpieczenie Nieuprawnionego Użycia Karty - § 14- 16 WU. W dalszej części WU zawarto postanowienia dotyczące okresu ubezpieczenia i okresu odpowiedzialności, warunki objęcia ochroną ubezpieczeniową dotyczące ubezpieczenia, zgłoszenia roszczenia o wypłatę świadczenia

ubezpieczeniowego/ odszkodowania, wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego/ odszkodowania oraz postanowienia końcowe. W ocenie Sądu Odwoławczego nie budzi wątpliwości, iż postanowienia umowne zawarte w § 17- 28 stanowią postanowienia ogólne umowy, które stosuje się do wszystkich rodzajów ubezpieczeń wymienionych w WU, o ile konkretne postanowienie nie wskazuje inaczej.

Powódka wystąpiła z roszczeniem dotyczącym odpowiedzialności pozwanego z tytułu zaistnienia zdarzeń ubezpieczeniowego w ramach ubezpieczenia Opóźnienie Odlotu. Zgodnie z § 5 pkt 2 WU przedmiotem ubezpieczenia Opóźnienie Odlotu jest ryzyko poniesienia kosztów przez Ubezpieczonego w związku z opóźnieniem lub odwołaniem lotu rejsowego przez przewoźnika zawodowego, na który Ubezpieczony posiada ważny bilet, podczas każdej podróży zagranicznej pod warunkiem, że przejazd za granicę odbywa się środkiem transportu publicznego. W § 6 ust. 1 WU wskazano, że ochrona ubezpieczeniowa obowiązuje podczas każdej podróży zagranicznej pod warunkiem, że przejazd za granicę odbywa się środkiem transportu publicznego. Z zastrzeżeniem innych opisów umowy ubezpieczenia, ochrona ubezpieczeniowa rozpoczyna się od chwili przekroczenia granicy Polski przy wyjeździe i obejmuje okres podróży aż do momentu przekroczenia granicy Polski przy powrocie. Natomiast w § 7 warunków ubezpieczenia wskazano powody wyłączenia odpowiedzialności.

W § 21 warunków ubezpieczenia wskazano warunki wypłacenia świadczenia z tytułu ubezpieczenia Bezpieczna Podróż, Opóźnienie Bagażu, Opóźnienie Odlotu. W ust. 1 przytoczonego paragrafu wskazano, że warunkiem otrzymania świadczenia jest doręczenie wniosku o wypłatę świadczenia ubezpieczeniowego/odszkodowania oraz oryginałów lub potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez Ubezpieczonego kopii wszystkich niezbędnych do wypłaty tego świadczenia dokumentów, m.in. rodzaju i numeru posiadanej karty, biletu na podróż, dokumentu potwierdzającego opłacenie w całości za pomocą Karty biletu na ubezpieczoną podróż. Natomiast w ust. 2 zastrzeżono, że „ponadto w zakresie Opóźnienia Bagażu/ Opóźnienia Odlotu należy dołączyć kopię oświadczenia o opóźnieniu odlotu złożonego przez linię lotniczą zawierającego przyczynę opóźnienia, ilość godzin opóźnienia, numer lotu oraz miejsce, w którym opóźnienie wystąpiło, zgłoszenie zaginięcia bagażu u przewoźnika, potwierdzenie odbioru opóźnionego bagażu ze wskazaniem daty i godziny odbioru.

Treść warunków ubezpieczenia jest jasna i nie budzi żadnych wątpliwości. Literalne brzmienie postanowień umowy i konstrukcja WU daje podstawy do twierdzenia, iż w celu otrzymania świadczenia z tytułu opóźnienia odlotu powódka winna była załączyć do wniosku o wypłatę świadczenia dokument potwierdzający opłacenie w całości za pomocą karty biletu na ubezpieczoną podróż. Nie sposób zgodzić się zarówno z twierdzeniem powódki, jak i ustaleniami Sądu Rejonowego, iż to postanowienie umowne odnosi się wyłącznie do ubezpieczenia Bezpieczna Podróż. Przeczy temu tytuł paragrafu, ale przede wszystkim treść ust. 1 wskazanego paragrafu. Treść § 21 WU jest jednoznaczna i sformułowana w sposób zrozumiały, dlatego nieuprawnione jest wybiórcza interpretacja wskazanego postanowienia. O zasadności takiego rozumowania świadczy również treść ust. 2 paragrafu 21, rozpoczynający się od słowa „ponadto”, zatem logicznym jest, iż do wniosku o wypłatę świadczenia z tytułu ubezpieczenia Opóźnienia Odlotu powódka winna załączyć wszystkie niezbędne dokumenty, które zostały wymienione w pkt a-i, jeżeli mają związek z zaistnieniem zdarzenia ubezpieczeniowego oraz dokumenty wskazane w ust. 2.

Na podstawie wskazanego postanowienia WU nie budzi wątpliwości, iż świadczenie z tytułu ubezpieczenia Opóźnienie Odlotu przysługuje ubezpieczonemu tylko w przypadku, jeżeli opłacił w całości za pomocą karty bilet na ubezpieczoną podróż. Podkreślenia wymaga, iż kontekst i związki znaczeniowe poszczególnych postanowień w świetle całości postanowień umownych, zatem za przyjęciem wyżej wskazanego rozumowania przemawia również treść § 18 ust. 1 pkt 2 warunków grupowego ubezpieczenia, w którym jasno wskazano, iż w przypadku, gdy podróż stanowi część pakietu turystycznego, ochrona ubezpieczeniowa udzielana jest wyłącznie, jeżeli kartę obciążono w wysokości minimum 80% całego kosztu pakietu turystycznego.

Odnosząc się do zamiaru i celu stron należy wskazać, iż ubezpieczenie grupowe (...) dotyczy użytkowników kart kredytowych (...) Bank SA. Ubezpieczonym, zgodnie z definicją zawartą w § 1 ust. 5 WU może być jedynie posiadacz (...) Bank SA. Umowa ubezpieczenia jest zatem nierozzerwalnie połączona z istnieniem innego stosunku prawnego – umowy o kartę kredytową. Celem umowy jest ochrona użytkowników karty kredytowej (...) Bank SA, zatem nie

sposób przyjąć, iż zamiarem i celem strony w przypadku ubezpieczenia Opóźnienie Odlotu było udzielenie ochrony ubezpieczeniowej każdemu posiadaczowi karty kredytowej w każdym przypadku, niezależnie od formy płatności za bilet na opóźniony lot. Bowiern skoro umowa dotyczy użytkowników karty kredytowej, świadczenie ubezpieczeniowe przysługuje ubezpieczonemu jedynie w przypadku, gdy koszty biletu zostały opłacone za pomocą karty kredytowej.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwany i powódka w chwili zawierania umowy mieli zgodny zamiar i cel, natomiast późniejsze twierdzenia powódki, iż postanowienia Warunków Umowy rozumiała w ten sposób, że niema konieczności płacenia kartą kredytową za bilety lotnicze stanowi interpretację wtórną powódki dokonaną na potrzeby niniejszego postępowania.

Konkludując, postanowienia Warunków (...) Grupowego dla użytkowników kart kredytowych (...) SA „C. S. and (...) zostały sformułowane w sposób jasny, jednoznaczny i precyzyjny i nie budzi żadnych wątpliwości, wobec brzmienia przepisu i celu umowy, iż warunkiem wypłaty świadczenia z tytułu ubezpieczenia Opóźnienie Odlotu było m.in. przedstawienie dokumentu potwierdzającego opłacenie w całości za pomocą karty biletu na ubezpieczoną podróż. Zatem zarzut naruszenia art. 65 § 2 k.c. okazał się trafny.

Wobec zasadności zarzutu naruszenia art. 65 § 2 k.c. skutkującego zmianą orzeczenia, Sąd Okręgowy nie widzi potrzeby odnoszenia się do pozostałych zarzutów apelacji.

W tym stanie rzeczy, uzasadniona apelacja powódki skutkowałą wydaniem orzeczenia reformatoryjnego na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i oddaleniem powództwa jako nieudowodnionego. Zgodnie z art. 6 k.c. (art. 232 k.p.c.) ciężar udowodnienia, iż zostały spełnione warunki do wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego spoczywał na powódce. Powódka nie podolała ciężarowi dowodu, nie przedstawiła dokumentu potwierdzającego opłacenie w całości za pomocą karty kredytowej biletu na podróż, a w konsekwencji nie udowodniła, iż doszło do spełnienia warunków wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego z tytułu ubezpieczenia Opóźnienie Odlotu.

Konsekwencją merytorycznej zmiany orzeczenia Sądu I instancji jest zmiana zawartego w nim rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu. Skoro ostatecznie to strona powodowa sprawę przegrała, od niej, w oparciu o wyrażoną w art. 98 k.p.c. zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, należało zasądzić na rzecz pozwanego zwrot kosztów postępowania w kwocie 900 zł, na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika w osobie radcy prawnego, ustalone na podstawie § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265).

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1. sentencji swojego wyroku.

Do rozliczenia kosztów postępowania apelacyjnego znajduje zastosowanie ta sama reguła, która rządzi rozliczeniem kosztów procesu poniesionych przed sądem pierwszej instancji. Tym samym powódka winna zwrócić pozwanemu kwotę 450 zł tytułem kosztów postępowania odwoławczego, na co składa się wynagrodzenia pełnomocnika ustalone na podstawie § 10 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265).

W konsekwencji Sąd Okręgowy na podstawie art. 98 kpc orzekł jak w punkcie 2. sentencji swojego wyroku.